

DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas lietuvių kalba	Dalyko (modulio) pavadinimas anglų kalba	Kodas
Politinė geografiija	Political geography	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: doc. dr. Rolandas Tučas Kitas (-i):	Chemijos ir geomokslų fakultetas, Geomokslų institutas, Geografijos ir kraštotvarkos katedra, M. K. Čiurlionio g. 21/27, Vilnius

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) lygmuo	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	-	Pasirenkamasis

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė	Pavasario semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: anglų kalba (B2)	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	48	82

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Dalyko tikslas – supažindinti studentus su politinės geografijos teoriniais pagrindais, pasaulio erdvine politine struktūra ir jos raidos tendencijomis lokaliame (valstybės), regioniniame ir globaliame kontekstuose.		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
- gebės pažinti globalius ar regioninius veiksnius, lemiančių pasaulio erdvinės politinės struktūros raidą bei jai kylančias grėsmes	Aiškinamasis ir probleminis dėstymas paskaitose, demonstravimas, grupės diskusija, informacijos paieška ir savarankiška literatūros analizė	Atsakymai (raštu) į atvirus klausimus egzamino metu, dalyvavimo diskusijose vertinimas.
- gebės suvokti ir interpretuoti pamatinius dabarties politinius procesus lokaliame (valstybės), regioniniame ir globaliame kontekstuose	Aiškinamasis ir probleminis dėstymas paskaitose, demonstravimas, grupės diskusija, informacijos paieška ir savarankiška literatūros analizė	Atsakymai (raštu) į atvirus klausimus egzamino metu, dalyvavimo diskusijose vertinimas.
- gebės organizuoti ir planuoti darbą, vertinti kritiškai, identifikuoti ir tikslingai naudoti įvairius informacijos šaltinius	Informacijos paieška, savarankiška literatūros analizė, grupės diskusija	Dalyvavimo diskusijose vertinimas.

Temos	Kontaktinio darbo valandos						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys		
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. DALIS									
1.1. Politinės geografijos samprata. Politinės geografijos objektas. Politinės geografijos vieta mokslu sistemoje. Politinės geografijos struktūra.	3						3	3	Susipažinimas su dalyko aprašu, temomis, literatūros

Visuomenės politinės teritorinės organizacijos samprata: politinės geografinės vietovės, politinės teritorinės sistemos.								sąrašu. Pasirengimas atsakymams į atvirus klausimus raštu – privalomos literatūros studijos: Agnew. J. 2002. <i>Making Political Geography</i> . London, 1-2 psl., 7-13 psl.
1.2. Politinės geografijos raida. Politinės geografijos raidos etapai. Geografinio determinizmo užuomazgos Antikoje. Politinės geografijos formavimosi prielaidos viduramžiais ir Renesanse. Politinė geografija XIX a. pabaigoje – XX a. pirmoje pusėje. Politinė geografija po II-ojo pasaulinio karo (iki XX a. 8-ojo dešimtmečio). Šiuolaikinės politinės geografijos mokyklos. Politinės geografijos mokslo raida Lietuvoje.	3					3	3	Pasirengimas atsakymams į atvirus klausimus raštu – privalomos literatūros studijos: Agnew. J. 2002. <i>Making Political Geography</i> . London, 13-20 psl.; Papildomos literatūros studijos.
1.3. Geopolitikos pagrindai. Politinės geografijos ir geopolitikos santykis. Geopolitikos mokslo raida pasaulyje ir Lietuvoje. Pagrindinės geopolitinės koncepcijos. Šiandienos pasaulio geopolitinė struktūra ir jos raida XX a. antroje pusėje.	7					7	10	Pasirengimas paskaitai ir diskusijai pasirengimas atsakymams į atvirus klausimus – privalomos literatūros studijos: 1) Tailor P., Flint C. 2000. <i>Political geography. World-economy, nation-state and locality</i> . London, 49-62 psl., 72-83 psl., 86-92 psl. 3) Marshall T. 2016. <i>Geografijos įkaltai</i> . Vilnius: Tyto Alba, 11-20 psl. Papildomos ir kt. literatūros studijos.
1.4. Rinkimų (elektorinės) geografijos (RG) pagrindai. RG tyrimo objektas. Politinių partijų kilmė ir samprata. Politinės ideologijos samprata, pagrindinės politinės ideologijos. Politinių partijų ir partinių sistemų tipologija. Rinkimų sistemos samprata ir tipologija. Elektorinių teritorinių vienetų (rinkimų apygardų) formavimo principai. Manipuliavimas elektorinių teritorinių vienetų ribomis (džerimanderingas) ir dydžiu. Elektorinių teritorijų sistemos. Politinės įtampas formuojantys veiksniai. Vietos įtaka rinkėjų politinėms nuostatomis (teritorinio konteksto efektai; socialinių tinklų vaidmuo). Elektorinio regiono samprata ir struktūra.	7					7	12	Pasirengimas paskaitai ir diskusijai, pasirengimas atsakymams į atvirus klausimus – privalomos literatūros studijos: Tučas R. 2016. <i>Rinkimų geografija</i> . Vilnius: Vilniaus universitetas. Papildomos ir kt. literatūros studijos.
2. DALIS								
2.1. Pasaulio politinio žemėlapių samprata ir subjektai. Pasaulio politinio žemėlapių samprata. Pasaulio politinio žemėlapių raidos etapai. Kolonijinė sistema, jos genezė ir pasekmės. Šiuolaikinio pasaulio politinio žemėlapių sąranga. Pasaulio politinio žemėlapių subjektai (valstybės, priklausomos teritorijos, valstybių sąjungos ir kt.). Menami pasaulio politiniai žemėlapiai.	3					3	4	Pasirengimas paskaitai ir diskusijai, pasirengimas atsakymams į atvirus klausimus – privalomos literatūros studijos: 1) Baubinas R. 2002. <i>Pasaulio politinis žemėlapis</i> . Vilnius: Briedis, 4-10 psl., 61-

								62 psl., 74-75 psl.; 2) Tailor P., Flint C. 2000. <i>Political geography. World-economy, nation-state and locality</i> . London, 147-150 psl., 153-159 psl. Papildomos literatūros studijos.
2.2. Valstybė – svarbiausias pasaulio politinio žemėlapiu subjektas. Pagrindiniai valstybės požymiai. Valstybių atsiradimas ir išnykimas. Valstybės teritorija ir jos sudėtis. Valstybės teritorijų įgijimo būdai. Valstybės teritorijos formų ir struktūros ypatumai. Valstybių sienos: valstybių sienų nustatymas, sienų funkcijos, valstybių sienų klasifikacija. Sostinių politinė geografinė. Nepripažintos šalys ir jas atstovaujančios tarptautinės organizacijos.	5					5	4	Pasirengimas paskaitai ir diskusijai, pasirengimas atsakymams į atvirus klausimus – privalomos literatūros studijos: 1) Baubinas R. 2002. <i>Pasaulio politinis žemėlapis</i> . Vilnius: Briedis, 11-30 psl.; 2) Tailor P., Flint C. 2000. <i>Political geography. World-economy, nation-state and locality</i> . London, 153-172 psl. Papildomos literatūros studijos.
2.3. Valstybių klasifikacija ir tipologija. Klasifikacija pagal politinį režimą: demokratinės valstybės, autoritarinės valstybės, totalitarinės valstybės. Klasifikacija pagal valdymo formą: monarchijos ir jų formos, respublikos ir jų formos. Klasifikacija pagal teritorijos sąrangą: unitarinės valstybės, federacijos, konfederacijos. Teritoriniai autonominiai dariniai. Klasifikacija pagal tautinės sudėties įvairovę. Valstybių ir regionų ekonominės galios skirtumai. Valstybių ir regionų gyvenimo lygio (kokybės) skirtumai. Valstybių ir regionų karinės galios skirtumai.	6					6	8	Pasirengimas paskaitai ir diskusijai pasirengimas atsakymams į atvirus klausimus – privalomos literatūros studijos: 1) Baubinas R. 2002. <i>Pasaulio politinis žemėlapis</i> . Vilnius: Briedis, 31-49 psl.; 2) Przauskas A., Unikaitė I. 2007. <i>Politologijos pagrindai</i> . Kaunas: VDU leidykla, 137-219 psl. Papildomos ir kt. literatūros studijos.
2.4. Pasaulio vandenyno, Arkties ir Antarkties politinis žemėlapis. Jungtinių Tautų Jūrų teisės konvencija. Pagrindiniai politiniai ir ekonominiai dariniai pasaulinio vandenyno akvatorijoje. Arkties politinis žemėlapis. Antarkties politinis žemėlapis. Poliarinių regionų politinį ir ekonominį padalijimą reglamentuojantys tarptautinės teisės aktai ir suinteresuotų valstybių požiūris į juos.	3					3	4	Pasirengimas paskaitai ir diskusijai, pasirengimas atsakymams į atvirus klausimus – privalomos literatūros studijos: 1) Baubinas R. 2002. <i>Pasaulio politinis žemėlapis</i> . Vilnius: Briedis, 50-60 psl.; 2) Blacksell M. 2006. <i>Political Geography</i> . London and New York: Routledge, 168-181 psl., 202-205 psl. 3) Marshall T. 2016. <i>Geografijos įkaltai</i> . Vilnius: Tyto Alba, 285-302 psl.

								Papildomos ir kt. literatūros studijos.
2.5. Teritorinių konfliktų įvairovė. Tarpvalstybiniai konfliktai. Konfliktai valstybių viduje: nacionaliniai išsivaduojamieji konfliktai, pilietiniai socialinio pobūdžio konfliktai, etniniai ir religiniai konfliktai. Valstybių egzistenciją ir naujų valstybių atsiradimą reguliuojančios Tarptautinės teisės normos: Valstybių teritorinio vientisumo ir sienų neliečiamumo principas; Tautų laisvo apsisprendimo principas. Tarptautinės teisės normų suderinamumo problematika. Socialinių tinklų vaidmuo konfliktų atsiradimui bei jų eigai. Terorizmas ir kova su juo.	6					6	8	Pasirengimas paskaitai ir diskusijai, pasirengimas atsakymams į atvirus klausimus – privalomos literatūros studijos: 1) Agnew. J. 2002. <i>Making Political Geography</i> . London, 140-145 psl. 2) Calvacoressi P. 2001. <i>Pasaulio politika: 1945–2000</i> . Vilnius: Briedis, 314-318 psl., 326-328 psl., 333-341 psl., 411-437 psl. 3) Tailor P., Flint C. 2000. <i>Political geography. World-economy, nation-state and locality</i> . London, 77-81 psl. Papildomos ir kt. literatūros studijos.
2.6. Valstybių politinė integracija ir dezintegracija. Globalinės ir regioninės valstybių sąjungos: ES, ASEAN, NATO, NVS, JT ir kt. Imperializmas XX a. II pusėje – XXI a. pradžioje. XX a. pab. imperijų žlugimas (SSSR, Jugoslavija ir kt.). Galimi ateities pasaulio politinio žemėlapių scenarijai.	5					5	6	Pasirengimas paskaitai ir diskusijai, pasirengimas atsakymams į atvirus klausimus – privalomos literatūros studijos: 1) Blacksell M. 2006. <i>Political Geography</i> . London and New York: Routledge, 80-92 psl., 108-113 psl., 154-164 psl. 2) Calvacoressi P. 2001. <i>Pasaulio politika: 1945–2000</i> . Vilnius: Briedis, 228-253 psl., 310-314 psl., 450-453 psl., 606-613 psl. Papildomos ir kt. literatūros studijos.
PASIRUOŠIMAS EGZAMINUI IR JO LAIKYMAS							20	Studijuotos medžiagos kartojimas ir apibendrinimas.
Iš viso	48					48	82	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Egzaminas (apklausa raštu)	100%	Semestro metu, pavasario sesijos metu	Vertinama 10 balų sistemoje. Egzaminas raštu. Egzamino bilietą sudaro 2 lygiaverčiai atviri klausimai paskaitų temomis (po vieną klausimą iš kiekvienos kurso dalies). Atsakymai į kiekvieną klausimą vertinami atskirai, po 10 balų, iš jų vedamas vidurkis. Pageidaujantiems atsiskaityti etapais, taikoma kaupiamojo balo sistema – 1-ąją dalį rekomenduojama atsiskaityti neprivalomo koliokviumo metu, kuris rengiamas semestro eigoje, išklausius 1-ąją dalį. Koliokviume atsiskaičiusiems 1-ąją dalį, egzamino

			metu jos atsiskaitinėti nebereikia. 2-oji dalis atsiskaitoma tik egzaminu metu. <u>Vertinimo kriterijai:</u> 10 balų (puikiai) vertinamas atsakymas, išsamiai ir aiškiai atsakantis į klausimą, besiremiantis ne tik paskaitų medžiaga, bet ir apimantis savus, pagrįstus samprotavimus bei vertinimus; 9 balais (l. gerai) vertinamas atsakymas, išsamiai ir aiškiai atsakantis į klausimus, pateikiami pagrįsti samprotavimai bei vertinimai, tačiau daugiausia remiamasi tik paskaitų medžiaga. Atsakyme pasitaiko neesminių klaidų; 8 balais (gerai) vertinamas atsakymas išsamiai, bet nelabai aiškiai atsakantis į klausimą, sugebama apibendrinti, yra neesminių klaidų; 7 balais (vidutiniškai) vertinamas ne itin aiškus arba neišsamus atsakymas. Sugebama apibendrinti. Nemažai neesminių klaidų. 6 balais (patenkinamai) vertinamas neišsamus atsakymas, kurime yra nedaug esminių klaidų, tačiau svarbiausi atsakymo aspektai įvardinti teisingai; 5 balais (silpnai) vertinamas nepakankamai aiškus ir/arba neišsamus, su keletu esminių klaidų, atsakymas. Tačiau studentas supranta klausimo esmę ir teisingai pateikia bent pačius svarbiausius atsakymo aspektus. 1–4 balais (nepatenkinamai) vertinamas neaiškus ir neišsamus, su daugeliu esminių klaidų atsakymas.
Darbas auditorijoje seminarų ir paskaitų metu (dalyvavimas diskusijoje, papildymai)	Papildomo balo sistema	Semestro metu	Diskusijų dalyviams taikoma papildomo balo sistema: 0,1-0,3 balo – epizodiškas dalyvavimas diskusijose; 0,5 balo – vidutiniškai aktyvus dalyvavimas diskusijose, papildymai; 1 balas – aktyvus dalyvavimas diskusijose, konstruktyvūs papildymai. PASTABA: Dėl įvairių priežasčių (pvz., psichologinių) diskusijose nedalyvaujantiems studentams papildomas balas nėra suteikiamas, tačiau jie nepraranda galimybės, puikiai išlaikius egzaminą, gauti patį aukščiausią įvertinimą.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privalomoji literatūra				
Agnew J.	2002	Making Political Geography		London
Baubinas R.	2002	Pasaulio politinis žemėlapis		Vilnius, Briedis
Blacksell M.	2006	Political Geography		London and New York, Routledge
Calvacoressi P.	2001.	Pasaulio politika: 1945–2000		Vilnius: Briedis
Marshall T.	2016	Geografijos įkaltai		Vilnius: Tyto Alba
Prazauskas A., Unikaitė I.	2007	Politologijos pagrindai		Kaunas, VDU leidykla
Taylor P., Flint C.	2000	Political geography. World-economy, nation-state and locality		London
Tučas R.	2016	Rinkimų geografija		Vilnius: Vilniaus universitetas
Papildoma literatūra				
Agnew J.	2003	Geopolitics. Re-visioning world politics		London and New York, Routledge
Agnew J., Livingstone D.N., Rogers A. (Eds.)	2003	Human Geography		Padstow (UK, Cornwall), TJ International Ltd.
Brzezinski Z.	1998	Nebevaldomas pasaulis		Vilnius
Held D., McGrew A., Goldblatt D., Perraton J.	2002	Globaliniai pokyčiai: politika, ekonomika ir kultūra		Vilnius, Margi raštai
Juknevičius A., Matakas J.	1996	Valstybės pagrindai. Pirmas dalis		Kaunas: Technologija
Kavaliauskas P.	2010-2011	Pasaulio geopolitinės struktūros problema	Annales Geographicae, 43-	Vilnius

			44 t., p. 29-41	
Kavaliauskas P., Prunskytė J.	2012-2013	Valstybingumo teritorinės raiškos optimizavimo problema (tautų apsisprendimo teisės kontekste)	Annales Geographicae, 45-46 t., p. 45-65.	Vilnius
Matakas J. (Red.)	1999	Šiuolaikinė valstybė		Kaunas: KTU leidykla
Overy R.	2008	XX amžius. Pasaulio istorijos atlasas		Vilnius, Briedis
Statkus N.	2004	Tapatybės politika etniniam konfliktams reguliuoti		Vilnius, Versus Aureus
Statkus N., Motieka E., Laurinavičius Č.	2004	Geopolitiniai kodai. Tyrimo metodologija		Vilnius: VU leidykla
Taylor P.J., van der Wusten H.	2004	Political geography: spaces between war and Peace	Benko G., Strohmayr U. (Eds.) Human geography. A History for the 21st Century	Oxford: Oxford University Press
Tuathail G. O., Dalby S., Routledge P. (Eds.)	2005	The geopolitics reader		London and New York, Routledge
-	-	<u>Rekomenduojami mokslo žurnalai:</u> „Political Geography“, „Progress in Human Geography“, „Geopolitic“.		-
-	-	<u>Rekomenduojamos internetinės svetainės:</u> http://www.politicalgeography.org/ ; http://www.electoralgeography.com/		-